

CSUTAK ISTVÁN

SZÉKELYFÖLDI SZEREPLŐK ELEMZÉSE AZ EU-FORRÁSOKRA ALAPOZÓ FEJLESZTÉSEK ISMÉRVEI SZERINT

„Lengyelországban minden lehetséges, még az is, hogy jobb lesz”.

Adam Michnik

Lassan (de menthetetlenül) a 2007–2013-as pénzügyi tervezési időszak közepe is eljön. Számvetés persze csak 2013-ban esedékes. Akkor meg az „n+2”-es szabályra hivatkozva, 2015 lesz a nyilvános elszámolás időpontja, amikor már a 2014–2020-as tervezési időszak elején leszünk, és persze, hogy az éppen időszerű tűzoltósi tombol majd.

Számvetést csak akkor lehet végezni, ha előre kitűzött célok mérhető mutatóinak várt és megvalósult eredményeit hasonlíthatjuk össze. Ehhez viszont fejlesztési terv szükséges. A fejlesztési tervek a stratégiákban megfogalmazott célkitűzések megvalósításához pénzforrásokat rendelnek.

Mi több, körvonalazódik már az Európai Unió 2014-től várható kohéziós politikája is.¹ A fejlesztési politikák szorosabb integrációja és a „stratégiai szempontból hatékonyabb tárgyalási és nyomon követési folyamat” megvalósítása várható. A fő irány az Európa 2020 stratégia² célkitűzéseinek megvalósítása lesz. Ezen belül pedig várható a „Közös Stratégiai Keret” (KSK) megjelenése. A keretbe beletartozna a Kohéziós Alap, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap és az Európai Halászati Alap. Vagyis a regionális politika és a vidékfejlesztés közös keretbe kerül majd. Ennek tudatában viszont az EU vidékfejlesztési politikájának leltárát,³ de nagyon valószínű jövőbeni célkitűzéseit⁴ is szem előtt kell tartani.

Ezért lenne jó, ha a következő (2014–2020) pénzügyi előirányzat alapelveit is figyelembe véve, megszületne a Székelyföld és a Részek külön fejlesztési terve. Ennek természetesen törvényes akadálya nincs. E tervek az Európai Bizottság módszertanával,⁵ (mind az adott, mind a remélhetőleg átszervezett) fejlesztési régiókhöz igazodva, a jelenleg érvényes fejlesztéspolitikai dokumentumok⁶ keretei között elkészülhetnek.

Jelen dolgozat egy hosszabb tanulmány első része, mely tanulmány kiindulási pontja és egyben módszertani alapja lehet egy, a közeljövőben (még hasznos időben) elkészülő és végrehajtható, külön a Székelyföldre és külön a Részekre vonatkozó fejlesztési tervnek.

A szakmai-módszertani alapon túl szükséges viszont

- a fejlesztési terv hatékony társadalmi vitája/egyeztetése és azt követően
- a fejlesztési terv politikai támogatottságának megteremtése, és ezeket követően
- a fejlesztési terv végrehajtása (projektek generálása, intézményrendszer működtetése);
- a társadalmi vita/egyeztetés az érintett adófizető polgárok és intézményi szereplők érdeklődésén és részvételén,
- a politikai támogatottság megteremtése és a fejlesztési terv végrehajtása a felelős, legitim politikai szereplők politikai akaratán múlik.

A célterület

A célterület – Székelyföld / Ținutul Secuiesc / Szeklerland – behatárolásának kényes feladatától eltökélünk mindaddig, amíg a lehatárolás pontos, a szereplők és a szakma által egyaránt elfogadott ismérvei meg nem születnek. Mi magunk jelen tanulmányban Brassó megye egy helységének (Apáca – lakóinak többsége valószínű, hogy székelyföldi identitással is rendelkezik), Kovászna megye majdnem minden helységének (kivéve Bodzaforduló és Szitabodza), Hargita megye majdnem minden helységének (kivéve a Maroshévíz környéki, hangsúlyosan román többségű települések), illetve Maros megye (Szováta és Balavásár közötti) tíz helységének három, a vidékfejlesztésben fontos mutatójából indultunk ki.

Mindaddig, amíg a szakmailag-politikailag elfogadott célterületet sikerül behatárolni, Brassó (BV), Hargita (HR), Kovászna (CV) és Maros (MS) megyének 272 közigazgatási egységéből⁷ 118, vélhetően székelyföldi identitással rendelkező közigazgatási egysége alkotja a célterületet. (Ez pontosan 600 991 embert jelent az Országos Statisztikai Intézet 2008-as adatai szerint).

Hargita megyében a kiválasztott helységek 77%-a, Kovászna megyében 90%-a, Maros megyében 27%-a hátrányos helyzetű hegyvidéki – vidékfejlesztési forrásokból kiemelten támogatható – település.

Hargita megyében a kiválasztott helységek 56%-a, Kovászna megyében 49%-a, Maros megyében 91%-a magas természeti értékű – vidékfejlesztési forrásokból kiemelten támogatható – település. Amint az a helységek részletesebb adatait tartalmazó táblázatból (L. A célterület részletes adatai táblázatot *mellékletként*) kiderül: a célterület helységeinek 79,7%-a hátrányos helyzetű hegyvidéki, 55,9%-a magas természeti értékű terület, 74,6%-a alapvetően szegény település.

A lakosok 15,9%-a szegénységi küszöb alatt él. A célterület legszegényebb helysége Sepsikőröspatak.

1. táblázat

A négy vizsgált megye települései, vizsgált települések, azok besorolása, lakossága

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Megye	Összes helység	Kiválasztott helységek	Hátrányos helyzetű térség	D/C százalék	Magas természeti értékű terület HNV	F/C százalék	ZMD és HNV	H/C százalék	Kiválasztott helységek lakossága
BV	58	1	1		1		1		2745
CV	45	43	33	77%	24	56%	22	51%	219 812
HR	67	63	57	90%	31	49%	29	46%	336 303
MS	102	11	3	27%	10	91%	3	27%	42 131
Össz.	272	118	94		66		55		600 991

Forrás: Anexa 2 la Ordinul Nr. ____/_____, Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția grupurilor de acțiune locală, Anexa nr. 6, Lista localităților in funcție de gradul de sărăcie

A célterület bemutatása

A térség 14, közigazgatásilag városnak minősített településéből 11-ben lényeges magyar többség él. A legkisebb városban mintegy 1700, a legnépesebben mintegy 62 ezer lakos él.

Öt városnak 20 ezer feletti a lakossága. Valójában csupán ez az öt település támogatható az EU regionális politikáján keresztül. A 20 ezer lakosnál kevesebbel rendelkező városok az EU vidékfejlesztési politikájának LEADER programján keresztül, eléggé szigorú feltételek közepette juthatnak fejlesztési forrásokhoz.

A térség összlakosságának 62%-a él közigazgatásilag is vidéki térségben.

Belátható időn belül sem az állam, sem az önkormányzatok nem lesznek képesek kizárólag önerőből fejlesztéseket finanszírozni. Ezért a bemutatás/leltár elkészítésének szempontjai az EU-társfinanszírozások megszerzését tartják majd szem előtt.

Szereplők elemzése

Szereplőnek tekintünk minden olyan egyént, csoportot, szervezetet (intézmény, vállalkozás, civil szféra), mely a fejlesztés sikerében vagy sikertelenségében érintett/érdekelt.

Az elemzés kulcskérdései a következők:

- kinek a problémáit és lehetőségeit elemezzük?
- ki és milyen módon nyer vagy veszít, amennyiben a fejlesztés létrejön?

A fő cél megtalálni a módot, ahogyan a fejlesztés a célcsoport számára társadalmi, gazdasági és intézményi szinten a leghasznosabbá válik, illetve minimálisra csökkenteni a lehetséges kedvezőtlen hatásokat, ideértve a szereplők közötti lehetséges konfliktusokat is.

Az elemzés abból indul ki, hogy a különböző csoportoknak sajátos szempontjai, képességei és érdekei vannak. E jellemzőket fel- és el kell ismerni a folyamatban, amely a problémák felismerésétől a célok meghatározásán keresztül a fejlesztési stratégia kiválasztásáig tart.

A szereplők elemzése egyben kiindulási pont az elemzés következő lépéséhez, a SWOT analízishez.

A szereplők elemzésének módszertana:

1. Azonosítani a kezelendő fejlesztési problémát, a kiaknázandó lehetőséget.

2. Azonosítani az összes olyan csoportot, amelyiket jelentős érdek fűz a (lehetséges) projekthez.

3. Feltárni a csoportok szerepét, érdekeit, érdekérvényesítő képességeit, részvételre való hajlandóságát – szereplők mátrixa.

4. Azonosítani a szereplők viszonyában az együttműködés és/vagy konfliktus mértékét.

5. Értelmezni a szereplők megállapításait és a fontos információkat beépíteni a projekt tervébe, hogy:

- (i) a célcsoportok méltányosan jussanak forrásokhoz,
- (ii) a koordináció és a menedzsment megfelelően ösztönzi a szereplők tulajdonosi szemléletét és;
- (iii) a projekt terve felismeri, és tétélesen kezeli a szereplők érdekellentéteit.

A fejlesztések egyik fő célja a méltányos forráselosztás és főleg a hátrányos helyzetű csoportok (szegény nők és gyerekek, fogyatékkal élők, tartósan munkanélküliek stb.) életkörülményeit javítani. Ezért az esélyegyenlőségi elemzés kiemelten fontos része a szereplők elemzésének. Az esélyegyenlőség és a fejlesztések fenntarthatósága két „horizontális téma”, olyan követelmények, melyeknek minden EU-forrásból társfinanszírozott fejlesztés eleget kell, hogy tegyen.

Csupán realitásérzék és őszinteség kérdése, hogy elmondjuk: a Székelyföld számára a legfontosabb cél az, hogy a 2007-ben még „fáziskésésnek” nevezhető állapot ne váljon végleges és végzetes leszakadássá. Számunkra tehát az alternatíva nem az, hogy 2013-ig milyen mértékben leszünk majd részesei az európai vagy nemzetközi integrációnak, hanem „csak” az, hogy megfelelő feltételeket tudunk-e teremteni a követés sikeréhez, vagy sem?

A fentiek jegyében egy, a valós helyzetből kiinduló fejlesztési koncepció átfogó célja nem lehet más, mint *a leszakadás sebességének csökkentése*.

Ehhez mindennek előtt azonosítani kell az összes olyan csoportot, amelyiket jelentős érdek fűz a (lehetséges) projekthez. A Székelyföld kifejezetten rurális térség. Egyetlen, legalább lakossága szerint EU-s mércével is városnak tekinthető, magyar többségű települése: Sepsiszentgyörgy. Ez a tény az elemzés tárgyát képező szereplők kiválasztását is meghatározza: 1. Gazdák, 2. Panziók, szálláshelyek, 3. Vállalkozók, 4. Civilszervezetek, 5. Hagyományos kézművesség, 6. Képzők, 7. Önkormányzatok, 8. Közintézmények, 9. Kistérségi társulások, 10. Pénzintézetek.

Feltárni a csoportok szerepét, érdekeit, érdekérvényesítő képességeit, részvételre való hajlandóságát – szereplők mátrixa. Tulajdonképpen egy táblázatba foglalható leíró elemzés (L. 2. táblázat).

2. táblázat
A szereplők jellemzői

2/1. Gazdák

Érdekek	Túlélni (esetenként profitot növelni)
Problémák	Források hiánya Információk hiánya
A fejlesztésben való érdekelttség	Forrásbevonásra alapozó fejlesztés
Képesség a változ(tat)ásra	Versenyképes termékek előállításának kényszere
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Együttműködés az önkormányzatokkal, civil szférával Konfliktus a konkurenciával
A szereplő fő célkitűzései	Növelni a versenyképességet Félig önálló gazdaságok szerkezeti átalakítása Piacon maradni (bekerülni a piacra)
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Mentalitásváltás Információcsere Lehetőségek feltárása Helyi termelők hálózat kialakítása Munkahelyek megőrzése/létrehozása
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Feszültség a gazdák között Káros környezeti hatások
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Hatékonyabb információ-áramoltatás Folyamatos, széleskörű és közérthető tájékoztatás Akcióterv megfogalmazása és annak koordinált végrehajtása

2/2. Panziók, szálláshelyek

Érdekek	Létrehozni/fejleszteni a vendéglátó egységeket
Problémák	Források hiánya Információk hiánya
A fejlesztésben való érdekelttség	Növelni a vendégéjszakák számát
Képesség a változ(tat)ásra	Versenyképes termékek előállításának kényszere
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Együttműködés helyi gazdákkal és civil-szervezetekkel Feszült kapcsolat az önkormányzatokkal Konfliktus a versenytársakkal
A szereplő fő célkitűzései	Fejleszteni a helyi turizmust Jobb szolgáltatásokat kínálni (bővíteni a turisztikai kínálatot, bevezetni a pihenőturizmust) Koherens helyi turisztikai identitást teremteni
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Kínálat összehangolása, lehetőségek feltárása, partneri hálózatok létrehozása, mentalitás változása, munkahelyek létrehozása Alternatív jövedelmi források megteremtése és fejlesztése
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Versenytársak közötti feszültségek Káros környezeti hatások
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Partnerségek és koordináció támogatása Hatékonyabb információ-áramoltatás Folyamatos, széleskörű és közérthető tájékoztatás Akcióterv megfogalmazása és annak koordinált végrehajtása

2/3. Vállalkozók

Érdekek	Profitot megvalósítani
Problémák	Nehéz vállalkozást alapítani, vagy a létezőt fejleszteni
A fejlesztésben való érdekelttség	Egyszerűsíteni a vállalkozásalapítást Könnyíteni a vállalkozások fejlesztését
Képesség a változ(tat)ásra	Alacsony alkalmazkodási képesség

Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Partnerség az önkormányzatokkal és bizonyos vállalkozásokkal Konfliktus a lakossággal, a környezetvédelekkel, a versenytársakkal
A szereplő fő célkitűzései	Növelni a versenyképességet Fejleszteni a specifikus infrastruktúrát
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Lehetőségek feltárása, információcsere, helyi vállalkozók hálózata, mentalitás változása, munkahelyek teremtése
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Versenytársak közötti feszültségek, káros környezeti hatások
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Partnerségek és koordináció támogatása Hatékonyabb információ-áramoltatás Folyamatos, széleskörű és közérthető tájékoztatás

2/4. Civilszervezetek

Érdekek	Információszórás Felnőttképzés
Problémák	Partnerségek hiánya
A fejlesztésben való érdekelttség	Specifikus szakértelem Kezdeményezés Készség a társadalmi párbeszédre
Képesség a változ(tat)ásra	Azonosulás a közösség céljaival
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Együttműködés minden szereplővel
A szereplő fő célkitűzései	Bővíteni a partnerséget Célterületen tevékenykedni Javítani az életminőséget
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Társadalmi párbeszéd javulása Nő a befolyása Új partnerek jelennek meg
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Kiderülhet a kezdeményezés hiánya és az alacsony együttműködési képesség
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Javul az információ-áramoltatás Részvétel vállalkozói felnőttképzésben Kialakul/javul a társadalmi párbeszéd

2/5. Hagyományos kézművesség

Érdekek	Alternatív jövedelmi forrássá tenni a kézművességet
Problémák	Nem eléggé ismert Források hiánya
A fejlesztésben való érdekeltség	Hagyományok ápolása
Képesség a változ(tat)ásra	Kényszer a termékek népszerűsítése és forgalmazása
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Együttműködés a civilszervezetekkel és a falusi turizmussal
A szereplő fő célkitűzései	Bevezetni a piacra a hagyományos mesterségeket és termékeket
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Partneri kapcsolatok lehetősége kézművesekkel, civilszervezetekkel és a falusi turizmus szereplőivel
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Feszültségek a versenytársak között, gondot jelent a termékek értékesítése
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Partnerségek támogatása Termékek forgalmazásának támogatása

2/6. Képzők

Érdekek	Stabil jövedelmi forrássá tenni a képzést
Problémák	A kínálat és a kereslet nincs összhangban
A fejlesztésben való érdekeltség	Növelni a képzés hatékonyságát
Képesség a változ(tat)ásra	Képesek elsajátítani a szükséges ágazati szaktudást
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Együttműködnek más civilszervezetekkel és tanintézményekkel
A szereplő fő célkitűzései	Összhangba hozni a kínálatot a kereslettel
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Kapcsolódni tudnak új ágazatokhoz, létrejönnek ágazatok közötti partnerségek
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Konfliktusok a képzésben érdekelt más szereplőkkel
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Támogatni a társadalmi párbeszédet

2/7. Önkormányzatok

Érdekek	Javítani az életminőséget
Problémák	Források hiánya
A fejlesztésben való érdekelttség	Kezdeményező Van fejlesztési elképzelése Vannak információi
Képesség a változ(tat)ásra	Vannak törvény által előírt fejlesztési kötelezettségei
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Partnerség minden szereplővel, de hibásan értelmezi saját „versenyzői” státuszát
A szereplő fő célkitűzései	A törvényes kötelezettségek teljesítésén túlmutató partnerségek létrehozása Tanácsadás
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Nőnek a jövedelmek Egyensúlyba kerülnek a helyi szereplők, ideértve a lakosságot is A partnerségeket erősíti
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Megjelennek a törvényes kötelezettségeken túlmutató vállalások
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Támogatni a társadalmi párbeszédet és az áttekinthetőséget

2/8. Közintézmények

Érdekek	Ágazati fejlesztéseket végrehajtani
Problémák	Csak részinformációkat birtokolnak
A fejlesztésben való érdekelttség	Törvényes keretük van a kezdeményezésre
Képesség a változ(tat)ásra	Nem pártolják a változást
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	A feladatok elvégzéséből adódnak a kapcsolatok és lehetséges konfliktusok
A szereplő fő célkitűzései	Létrehozni a fejlesztésekre összpontosító partnerséget
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Megjelennek új fejlesztési lehetőségek
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Megjelennek a törvényes kötelezettségeken túlmutató vállalások
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Koherens rendszerbe foglalni a fejlesztési célkitűzéseket

2/9. Kistérségi társulások

Érdekek	Helyi fejlesztéseket megvalósítani
Problémák	
A fejlesztésben való érdekelttség	EU-feltételrendszerhez kötött forrásokat akarnak megszerezni
Képesség a változ(tat)ásra	Korlátozott együttműködési képesség
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Együttműködnek a helyi közösséggel és a szomszédos társulásokkal
A szereplő fő célkitűzései	Javítani az életminőséget Multiplikatív hatást elérni a partnerség kiterjesztésével
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Létrejönnek tényleges partnerségek, közösen lehet fejlesztési projekteket megvalósítani
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Alkalmazkodni kell egymáshoz a partnereknek
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	Együttműködés, közös tervezés a partnerekkel

2/10. Pénzintézetek

Érdekek	Profitot akarnak
Problémák	
A fejlesztésben való érdekelttség	Nem érdekeltek fejlesztési projektek támogatásában
Képesség a változ(tat)ásra	A törvényi keret nem megfelelő
Kapcsolat más szereplőkkel (partnerség, ellentétes érdekek, kiegészítő érdekek)	Gyenge együttműködési készség a fejlesztésekben érdekelttekkel
A szereplő fő célkitűzései	Biztonságossá és jövedelmezővé tenni a hitelezést
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvező hatásai	Nem megállapítható
A fejlesztésnek a szereplőre gyakorolt kedvezőtlen hatásai	Nem megállapítható
A szereplő érdekeit érintő lehetséges beavatkozások (ellentétek csökkentése, partnerség bátorítása)	A pénzintézeteket nem lehet befolyásolni A gondokat jelezni kell az országos szinten befolyásos szereplők (irányító hatóságok) felé

Szereplők értékelése

A szereplőket első lépésben három szempont szerint jelentjük meg.

1. Milyen mértékben érinti a változás a szereplőt? – *Y tengely*
(KIS mértékben, KÖZEPES mértékben, NAGY mértékben)
2. Milyen mértékben támogatja a változást? – *X tengely*
(BLOKKOL, SEMLEGES, TÁMOGAT)
3. Mekkora befolyása van a változásra?
NAGY ●, KÖZEPES ■, KICSI ☀

Első lépésben a szereplőket elhelyezzük a fentebb meghatározott vonatkoztatási rendszerben úgy, hogy a 3. tulajdonságot a szereplő sorszámához rendelt mértani alakzat (kör, négyzet, csillag) hordozza. A szereplők viselkedésének a fejlesztés szempontjából kedvező befolyásolására 3 alapstratégia képzelhető el (a valóságban ezek kombinációit alkalmazzuk):

3. táblázat

A szereplők jelenlegi helyzete és a beavatkozással elérendő cél

Szereplők tartománya	Beavatkozás
Minimál stratégia az összes BLOKKOLÓ	BLOKKOLÓból az első SEMLEGES cellába elmozdítani
Normál stratégia az összes SEMLEGES	SEMLEGESből az első TÁMOGATÓ cellába elmozdítani
az összes BLOKKOLÓ	BLOKKOLÓból az első SEMLEGES cellába elmozdítani
Maximál stratégia az összes SEMLEGES	SEMLEGESből az utolsó TÁMOGATÓ cellába elmozdítani
az összes BLOKKOLÓ	BLOKKOLÓból az utolsó SEMLEGES cellába elmozdítani

Az 1. és 2. ábrák valójában segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a későbbi – Monte Carlo-módszeres⁸ – modellhez paraméterezni lehessen a szereplők viselkedését. A modellezés után pedig számszerűsíteni lehet a szereplők viselkedésének hatásait beavatkozás előtt és után.

A szereplők viselkedését a következő paraméterekkel írhatjuk le:

Chance (Esély): az esemény/beavatkozás megvalósulásának esélye/valószínűsége

Outcome – Category (Kimenetel – Osztály): a várható esemény/beavatkozás szöveges leírása

Result (Eredmény): várható esemény/beavatkozás számszerűsítése

Chance (Esély): minél jobban érinti a tervezett változás az adott szereplőt (Y tengely: 0 – ha nem érinti, 1 – nagyon nagymértékben [kedvező vagy kedvezőtlen módon] érinti), annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy az illető szereplő latba veti befolyását, hogy az érdekeinek megfelelő hatást elérje (X tengely: BLOKKOL, SEMLEGES, TÁMOGAT).

Mind az X, mind pedig a Z tengelyeket 15 = 3 * 5 egységből álló skálára bontottuk. Az egységek közötti távolság 0,071428571, a megjelenítés 2 tizedes pontosságú. Tetszőleges (x,y) koordinátájú „pont” (esetünkben akkora négyzet, hogy a kör, négyzet, csillag és a hozzájuk rendelt 2 valószínűségi együttható – *Chance, Result* –, illetve a szereplő sorszáma jól látható legyen) Chance-értékét a következő módon számítjuk ki:

$$\text{Chance} = \frac{x * \sqrt{x^2 + y^2}}{\sqrt{X_{\max}^2 + Y_{\max}^2}}$$

Ez az együttható tehát esetünkben előre adott értékkel rendelkezik. (Szükség esetén a koordináta-rendszer paraméterei módosíthatók, például nagyobb pontosság érdekében, kisebb lépések közötti távolsággal is lehet dolgozni.)

4. táblázat

Outcome – Category (Kimenetel – Osztály)

Ütemterv és érvényességi tartomány	Viszonylagos késés Állandó késés Feladat újratekzdése Feladat vége Feladat megszakítása Feladat + összes következő megszakítása
Költség és bevétel	Viszonylagos költségnövekedés Állandó költségnövekedés Viszonylagos bevétel-növekedés Állandó bevétel-növekedés
Ütemtervhez nem kötött	Biztonság csökken Sebesülés/kártételmentes baleset Sebesüléssel/kártételes baleset Életvesztés Környezeti kár Minőség Törvényesség Teljesítmény Technológia késleltetett bevezetése Technológiaváltás Válasz/reakció terv végrehajtása

Result (Eredmény): az együttható jelentése: a kimenetel megvalósulásának mértéke. Az együttható értéke pozitív (a [0 ... 1] értéktartományban), ha a kockázat (esemény/beavatkozás) hatása kedvezőtlen, és negatív (a [-1 ... 0] értéktartományban), ha a kockázat (esemény/beavatkozás) hatása kedvező.

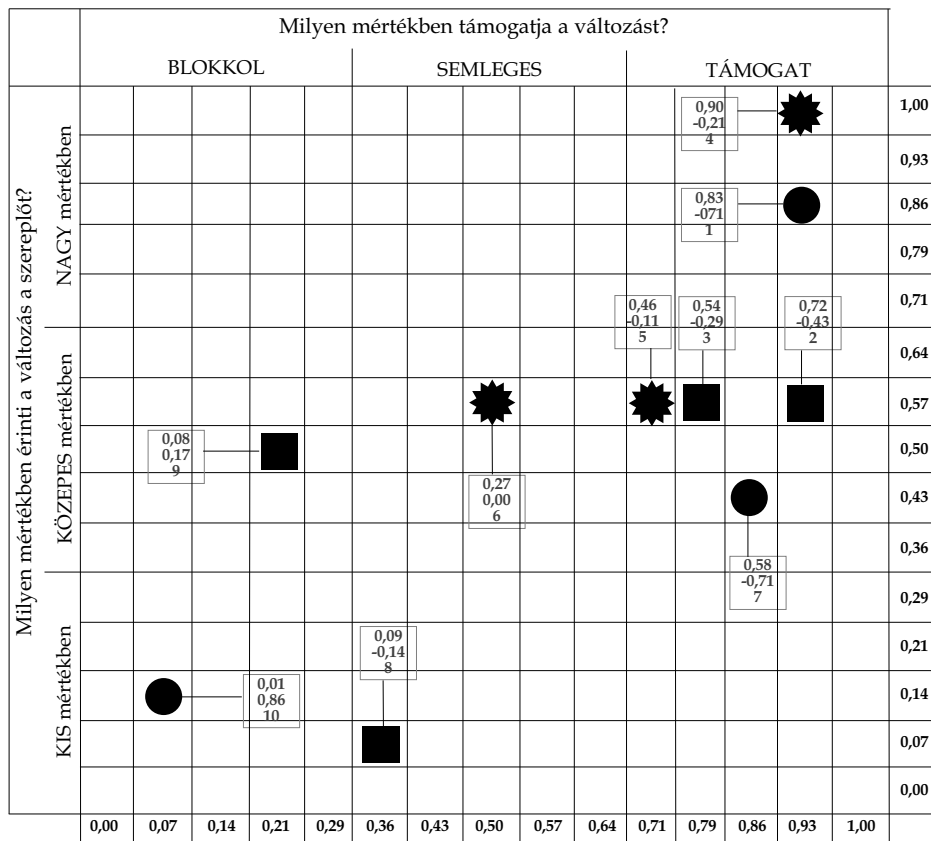
5. táblázat

Változásra gyakorolt befolyás és a változás támogatásának mátrixa

		Milyen mértékben támogatja a változást?					
		BLOKKOL	SEMLEGES		TÁMOGAT		
Mekkora befolyása van a változásra?	NAGY	1,00	0,33	0,33	-0,33	-0,33	-1,00
	KÖZEPES	0,50	0,17	0,17	-0,17	-0,17	-0,50
	KICSI	0,25	0,08	0,08	-0,08	-0,08	-0,25

3. ábra

A szereplők kvalitatív megjelenítése – alapállapot

6. táblázat

A szereplők kvalitatív megjelenítése – alapállapot – együtthatók értékei

Nr.	Chance	Outcome	Result	Category	Influence
1	0,83	Reduce productivity	-0,71	Non-schedule	High_Support
2	0,72	Reduce productivity	-0,43	Non-schedule	Medium_Support
3	0,54	Reduce productivity	-0,29	Non-schedule	Medium_Support
4	0,90	Reduce quality	-0,21	Non-schedule	Low_Support
5	0,46	Reduce quality	-0,11	Non-schedule	Low_Support
6	0,27	Reduce quality	0,00	Non-schedule	Low_Neutral
7	0,58	Reduce quality	-0,71	Non-schedule	High_Support
8	0,09	Reduce safety	-0,14	Non-schedule	Medium_Neutral
9	0,08	Relative delay	0,17	Schedule and Scope	Medium_Block
10	0,01	Relative delay	0,86	Schedule and Scope	High_Block

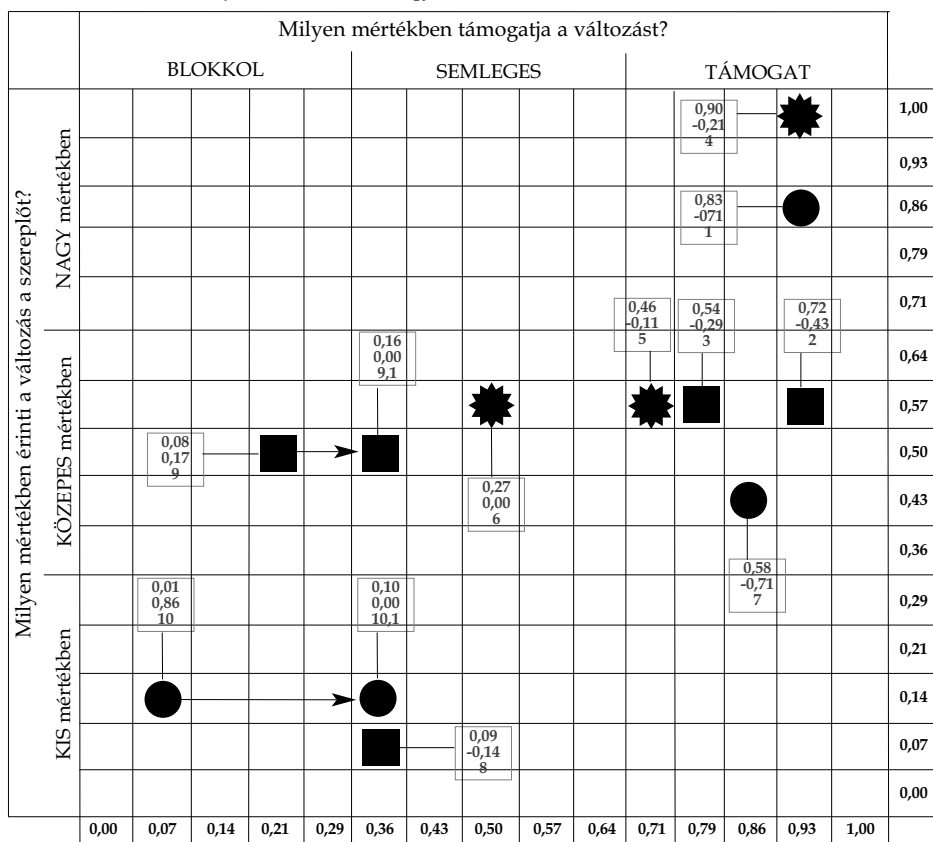
Beavatkozások (Enyhítési tervek):

7. táblázat

Szereplők kvantitatív megjelenítése – minimál beavatkozás után – együtthatók értékei

Mitig Nr.	Mitig Chance	Mitig Outcome	Mitig Result	Mitig Category	Mitig Influence
9,1	0,16	Relative Delay	0,00	Schedule and Scope	Medium_Neutral
10,1	0,10	Relative Delay	0,00	Schedule and Scope	High_Neutral

4. ábra
A szereplők kvantitatív megjelenítése – minimál beavatkozás után

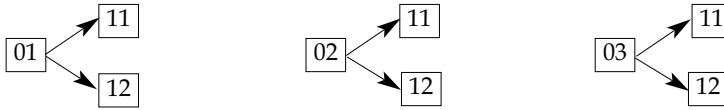

A modellezés paramétere

A szereplőket kockázati tényezőnek tekintjük. A negatív értékek a *Result* (Eredmény) oszlopban azt jelentik, hogy az *Outcome* (Kimenetel) ellentétes hatást ér el, vagyis például ott, ahol negatív a termelékenység csökkenése, valójában javul a termelékenység.

Megjelenik még 2 kockázati tényező, a 11. és a 12. Ezek bevezetését a legfontosabb fejlesztési projekteket generáló szereplők kompetenciahiánya indokolja. Igen gyakran a tervezés és/vagy végrehajtás hibái miatt növekednek a költségek és a végrehajtáshoz szükséges időintervallumok. A kockázatok között a következő kapcsolatok léteznek:

All – az illető kockázat a végrehajtási időt és a költségeket egyaránt befolyásolja;

Dur – az illető kockázat a végrehajtási időt befolyásolja;

Cost – az illető kockázat a költségeket befolyásolja;

Moment of Risk – a kockázat valószínűségi eloszlása;

Start – a kockázat megjelenésének időpontja;

Most Likely – a kockázat bekövetkezésének legvalószínűbb pillanata;

Finish – a kockázat megszűnésének időpontja.

8. táblázat
Kockázatok nyilvántartása

Risk Name	Chance	Outcome	Result	All	Dur	Cost	Start	Most Likely	Finish	Moment of Risk
01. Gazdák	83%	Reduce productivity	High: -71%	0,71	0,00	0,00	0%	15%	100%	Triangular
02. Panziók/szálláshelyek	72%	Reduce productivity	Medium: -43%	0,43	0,00	0,00	0%	50%	100%	Triangular
03. Vállalkozók	54%	Reduce productivity	Low: -29%	0,29	0,00	0,00	0%	50%	100%	Triangular
04. Civilszervezetek	90%	Reduce quality	Low: -21%	0,21	0,00	0,00	0%	15%	100%	Triangular
05. Hagyományos kézművesség	46%	Reduce quality	Very Low: -11%	0,11	0,00	0,00	0%	65%	100%	Triangular
06. Képzők	27%	Reduce quality	Very Low: 0%	0,00	0,00	0,00	0%	15%	100%	Triangular
07. Önkormányzatok	58%	Reduce quality	High: -71%	0,71	0,00	0,00	0%	50%	100%	Triangular
08. Közintézmények	9%	Reduce quality	Very Low: -14%	0,14	0,00	0,00	0%		100%	Uniform
09. Kistérségi társulások	8%	Execute response plan	Enyhítés – kistérségi társulások	0,24	0,24	0,00	0%	50%	100%	Triangular
10. Pénzüntézetek	1%	Execute response plan	Enyhítés – pénzüntézetek	0,00	0,00	0,00	0%		100%	Uniform
11. Gazdák – panziók/szálláshelyek – vállalkozók RDelay	55%	Relative delay	40%	0,59	0,59	0,00	0%	50%	100%	Triangular
12. Gazdák – panziók/szálláshelyek – vállalkozók RCost	55%	Relative cost increase	40%	0,61	0,00	0,61	0%	50%	100%	Triangular

A modellezés eredménye

A modellezést követően az enyhítési beavatkozások eredményei a következők lesznek:

9. táblázat
Enyhítési beavatkozás eredményei

Risk Mitigation or Response Plan	Outcome	Result	Chance	Chart: Chance	Description
09. Enyhítés – Kistérségi társulások	Relative delay	16%	9,9%		Együttműködés, közös tervezés a partnerekkel
10. Enyhítés – Pénzüntézetek	Relative delay	10%	0,4%		A pénzüntézeteket nem lehet befolyásolni. A gondokat jelezni kell az országos szinten befolyásos szereplők (irányító hatóságok) felé.

A modellezést követően a kockázatok fenyegetésként (*Threat*), illetve lehetőségként (*Opportunity*) jelennek meg. Ebben a táblázatban az érzékenységi vizsgálat eredményei is megjelennek. Látható, hogy a pályázók kompetenciahiánya érinti legérzékenyebben a fejlesztést.

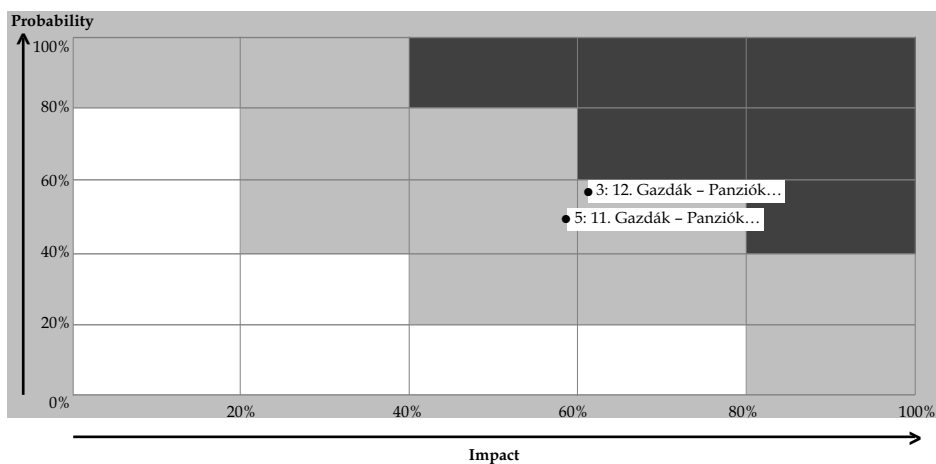
10. táblázat
A kockázatok mint fenyegetés vagy lehetőség a szereplők szempontjából

	Name		Sensitivity Chart	Rating
1	12. Gazdák – Panziók/szálláshelyek – Vállalkozók RCost	↓ Threat		1,000
2	11. Gazdák – Panziók/szálláshelyek – Vállalkozók RDelay	↓ Threat		0,955
3	07. Önkormányzatok	↑ Opportunity		0,881
4	02. Panziók/szálláshelyek	↑ Opportunity		0,641
5	01. Gazdák	↑ Opportunity		0,536
6	03. Vállalkozók	↑ Opportunity		0,494
7	05. Hagyományos kézművesség	↑ Opportunity		0,428
8	09. Kistérségi társulások	↓ Threat		0,392
9	04. Civilszervezetek	↑ Opportunity		0,191
10	06. Képzők	↓ Threat		0,000
11	08. Közintézmények	↑ Opportunity		0,000
12	10. Pénzüntézetek	↓ Threat		0,000

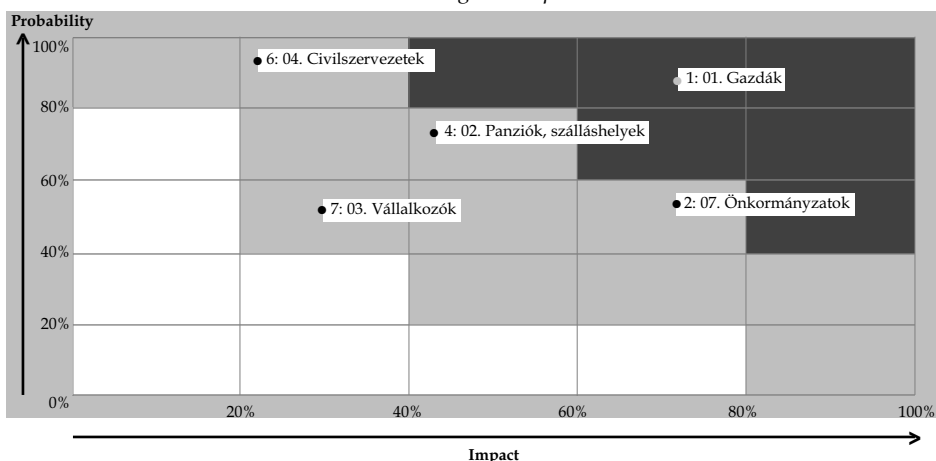
11. táblázat
Fenyegetések – lehetőségek térképei

	Risk Name	↓Threat / ↑Opportunity	Probability (Pre-Mitigation)	Impact (Pre-Mitigation)	Score (Pre-Mitigation)	Score
1	01. Gazdák	↑	87,5%	71%	62,1%	■
2	07. Önkormányzatok	↑	55,2%	71%	39,2%	■
3	12. Gazdák – Panziók/ szálláshelyek – Vállalkozók RCost	↓	57,3%	61,5%	35,2%	■
4	02. Panziók - szálláshelyek	↑	74,1%	43%	31,9%	■
5	11. Gazdák – Panziók/ szálláshelyek – Vállalkozók RDelay	↓	53,4%	58,7%	31,4%	■
6	04. Civilszervezetek	↑	94%	21%	19,7%	■
7	03. Vállalkozók	↑	52,6%	29%	15,2%	■
8	05. Hagyományos kézművesség	↑	45,7%	11%	5%	
9	09. Kistérségi társulások	↓	9,9%	24,1%	2,4%	
10	08. Közintézmények	↑	9,9%	14%	1,4%	
11	06. Képzők	↓				
12	10. Pénzüntézetek	↓	0,4%	0,0%	0%	

5. ábra
Fenyegetések térképe

6. ábra
Lehetőségek térképe

Szereplők Venn diagramos elemzése (a szereplők között fennálló kapcsolatrendszer)⁹

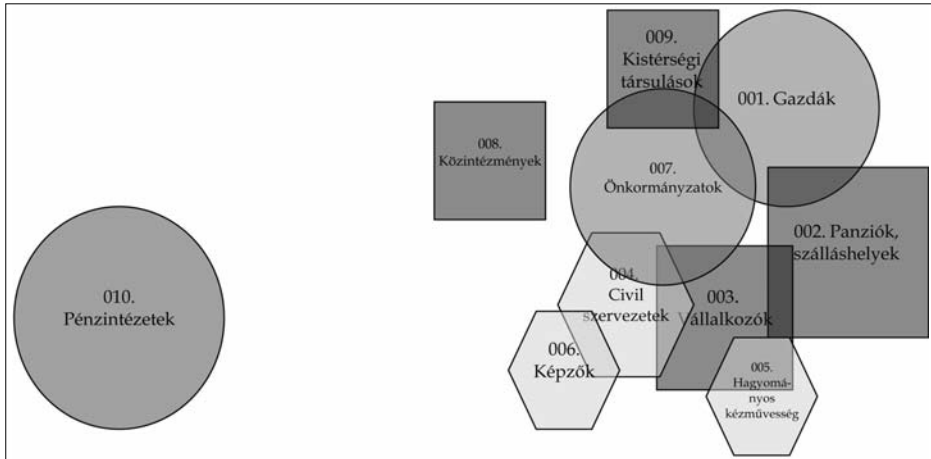
A Venn diagrammával a szereplők között fennálló kapcsolatokat ábrázoljuk és értékeljük. A síkidomok területe arányos a szereplők befolyásával (a „Result” paraméter abszolút értékével). Az idomok közti távolság/közelség/átfedés a szereplők közötti kölcsönhatás (ideális esetben együttműködés) mértékét jelzi.

A 7. ábrából kiderül, hogy a 010. Pénzügyintézetek a fejlesztés szempontjából a legbefolyásosabb csoport, de „távoli” és „zárkózott”, míg a 008. Közügyintézmények kisebb befolyással bír, de eléggé „zárkózott” és legszívesebben az önkormányzatokkal lép kapcsolatba. Az 001. Gazdák, 002. Panziók/szálláshelyek, 003. Vállalkozók, 004. Civilszervezetek, 009. Kistérségi társulások függőségi viszonyban vannak a 007. Önkormányzatokkal.

Elgondolkodtató továbbá, hogy a 006. Képzők szinte kizárólag a 004. Civilszervezetekkel vannak kapcsolatban. A 005. Hagyományos kézműveség szinte kizárólag a 004. Civilszervezetekkel van kapcsolatban.

7. ábra

Szereplők Venn diagrammás ábrázolása

12. táblázat

A kölcsönhatások mértéke

1-2	001. Gazdák	002. Panziók/szálláshelyek	
Kölcsönhatás	10%	10%	
2-3	002. Panziók, szálláshelyek	003. Vállalkozók	
Kölcsönhatás	8%	12%	
3-7	003. Vállalkozók	007. Önkormányzatok	
Kölcsönhatás	12%	8%	
7-9	007. Önkormányzatok	009. Kistérségi társulások	
Kölcsönhatás	13%	28%	
1-7-9	001. Gazdák	007. Önkormányzatok	009. Kistérségi társulások
Kölcsönhatás	2%	2%	5%
3-4-7	003. Vállalkozók	004. Civilszervezetek	007. Önkormányzatok
Kölcsönhatás	4%	6%	3%
3-5	003. Vállalkozók	005. Hagományos kézművesség	
Kölcsönhatás	15%	32%	
4-6	004. Civilszervezetek	006. Képzők	
Kölcsönhatás	14%	21%	

Értelmezés 3-4-7:

A „003. Vállalkozók” tevékenységüknek 4%-át fordítják a „004. Civilszervezetek”-kel és a(z) „007. Önkormányzatok”-kal való együttműködésre.

A „004. Civilszervezetek” tevékenységüknek 6%-át fordítják a „003. Vállalkozók”-kal és a(z) „007. Önkormányzatok”-kal való együttműködésre. A(z) „007. Önkormányzatok” tevékenységüknek 3%-át fordítják a „003. Vállalkozók”-kal és a „004. Civilszervezetek”-kel való együttműködésre.

Önkormányzatok igazgatási kapacitásának Spider diagramos¹⁰ értékelése

A leszakadó térségek fejlesztéspolitikáinak esetében nagy felelősség hárul az önkormányzatokra. Egyelőre még nyitott a kérdés, hogy milyen mértékben valósul meg az „Az önkormányzatok versenyképessége az (egységesülő) Európai Közigazgatási Térben”?¹¹

A magas színvonalon működő közigazgatásból ugyanis jelentős versenyelőny származhat. [...]

A gazdasági fejlődést erősen befolyásolja az állami-közigazgatási berendezkedés minősége, hiszen ez határozza meg a piac működési kereteit. [...] Az állami teljesítménytől is függ, hogy mennyi külföldi tőke érkezik az országba, hogy a gazdasági struktúra mennyire egészséges, mennyire képes tartalékait kihasználni. [...]

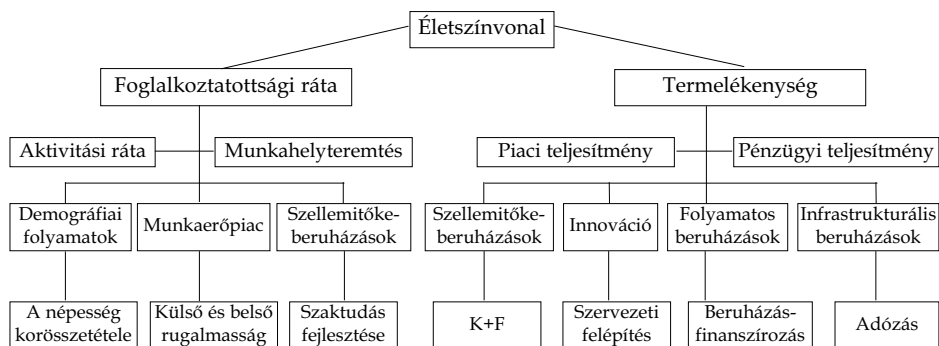
[...] Az állam és közigazgatás által biztosított relatív versenyelőnyt nevezzük kompetitív előnynek. [...]

[...] A közigazgatás általános működési határfokától nem csekély mértékben függ egy ország, egy régió, egy megye, egy kistérség vagy egy település tőkeabszorpciós képessége, gazdasági szereplőinek külső piaci versenyképessége. [...] Ezzel összefüggésben azokkal a tényezőkkel célszerű foglalkozni, amelyek a közösségi források fogadását és felhasználásának hatékonyságát közvetlenül, a külföldi működőtőke-befektetők telephelyválasztását közvetve befolyásolják. [...]

[...] Miként az EU-csatlakozással kapcsolatos más területeken, úgy itt is arról van szó, hogy a jól működő közigazgatás önmagában nem jelent versenyelőnyt. [...] A közösségi követelményeknek való meg nem felelés viszont egyértelműen versenyképességi hátrányként jelentkezik.¹²

8. ábra¹³

Az életszínvonalat befolyásoló foglalkoztatási ráta és termelékenységi alakulásának tényezői

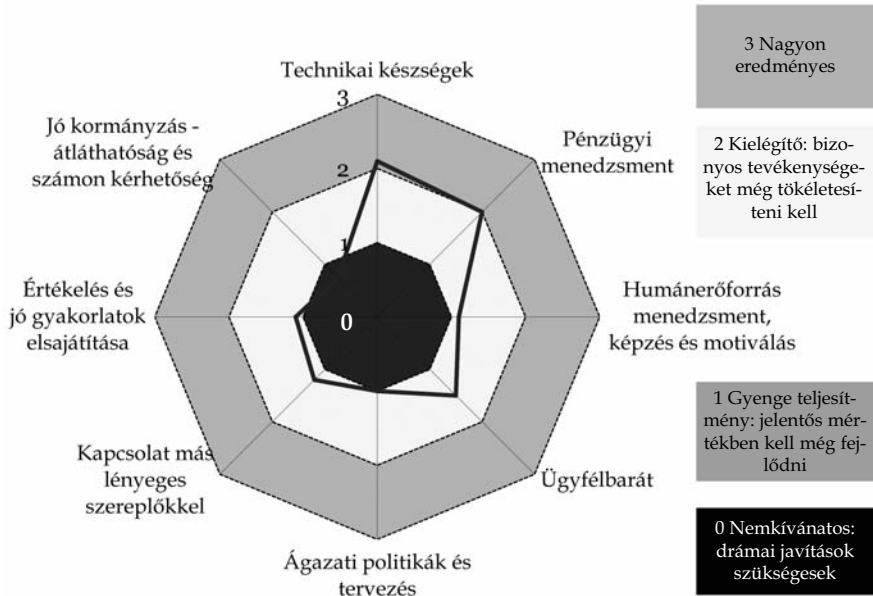

Adott térségben az önkormányzatok döntő módon befolyásolhatják a versenyképességet, melynek vázlatos értelmezését a 8. ábra nyújtja.

Míndezek fényében, úgy véljük, az önkormányzatok igazgatási teljesítményének görcső alá vétele elkerülhetetlen.

9. ábra

Térség – Igazgatási kapacitása – Spider diagramos elemzés

Az önkormányzat versenyképességét meghatározó és ezért a vizsgált tulajdonságokat egy 0–3-as skálán pontozva, az igazgatási kapacitás értéke az ideális (100%) teljesítmény 20,10%-a. Ebből következik, hogy az önkormányzat versenyképessége szükséges, de nem elégséges feltétele a térség EU forrásbevonó képességének.¹⁴ Középtávon a forrásbevonásban (és értelemszerűen fejlesztésben) sikeres térségben a magántőke is meg fog jelenni. Ezáltal válnak igazán hasznossá, fenntarthatóvá az EU-forrásokból elvégzett fejlesztések.

A leszakadás sebességének csökkentéséről

A térség – pontosabban a tanulmány tárgyát képező helységek közigazgatási határai által meghatározott terület – az eredeti forrásallokációk értelmében, 2013-ig mintegy 800 (azaz nyolcszáz) millió euró támogatást szerezhet meg. Az ország abszorpciós képességét figyelve ez az összeg, minimális

koordinációval, megduplázzható lenne. A hangsúly, sajnos, a feltételes módra kerül. Ugyanis választások közelednek. A kincstári optimizmus nemhogy fokozódik (mint rosszlelkű elődei, az osztályharc és a nemzetközi helyzet), de egyenesen ellentmondást nem tűrővé kezd válni.

A strukturális alapok felhasználását tekintve¹⁵ az Európai Bizottság Románia esetében, a kézirat leadásakor, a rendelkezésre álló források 2,9 (azaz kettőegyszázkilenc) %-ának a felhasználását ismeri el. Ezen belül: ERFA – 4,3%, KA – 2,1%, ESZA – 0,9%. Operatív programokra lebontva: versenyképesség – 11,9%, szállítás – 2,4%, regionális – 2,0%, humán erőforrás – 1,0%, környezet – 0,9%, technikai segítség – 0,7%, igazgatási képesség – 0,1%. Az Európai Bizottság romániai képviselőjének vezetője egy tv-műsorban¹⁶ elegánsan úgy fogalmazott, hogy ez az eredmény hű tükörképe az egész országnak, és ezen belül a közigazgatás teljesítőképeségének.

Célterületünkhöz visszatérve: lehet, hogy még mindig nem késő tiszteséges diagnózist készíteni, a remélhetően továbbra is csak fáziskésésben levő – de a végleges leszakadás által fenyegetett – térségekről. Évek óta Kovászna, Hargita és Bihar a három legalacsonyabb átlagjövedelmet felmutató megye. E kínos magyar egységhez Szatmár megye zuhanórepülésben zárkózik „le”. Maros a középmezőnyből az „alsó” középbe küzdötte magát.¹⁷ Az alsó három (40, 41, 42) hely birtokosainak esetében, világos ugye, a 42-es listán ennél alacsonyabbra már nem lehet kerülni. Pozitív megközelítésben erről mondják politikailag ildomosan, hogy évek óta rendíthetetlenül „nagy fejlődési potenciállal rendelkező” térségről beszélünk.

Ha a magasan kvalifikált székelyföldi fiatalok vagy más térségekből (Belső-Erdély, Bánság, Partium) a Székelyföldre tévedők elhelyezkedési lehetőségeit nézzük, társadalmi megbecsültségét vesszük górcső alá, a Székelyföld mára „kibocsátó”-ból kitaszító térség lett. Ennek oka elsősorban a székelyföldi politikai elit által ápolt „hagyomány”, a komaság – törzs – klán alapú informális építkezés a meritokratikussal szemben. A **↑↑↑↑↑↑↑↑↑↑↑↑** ígézetében való toporgás helyett, a politikai elitnek is ki kellene már mondania, hogy átfogó célunk adott, csak fel kell ismernünk: *a leszakadás sebességének csökkentése.*

A cél megvalósításának eszközeit is ismerjük: kompetitív előny megteremtése az (elérhető) EU-s fejlesztési források megszerzése. A történelem adott még egy utolsó utáni esélyt, az Európai Unió keleti bővítését. Képesek leszünk az evidenciákat idejében felismerni?

Jegyzetek

¹ A gazdasági, szociális és területi kohézióról szóló ötödik jelentéssel kapcsolatos következtetések: a kohéziós politika jövője, A Bizottság Közleménye az Európai

- Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak, Brüsszel, COM(2010) 642/3
- ² <http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso__007_-_europe_2020_en_version.pdf> (letöltve: 2011. 05. 27.)
- ³ Rural Development in the European Union Statistical and Economic Information, Report, 2009, European Union, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, December 2009
- ⁴ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, The CAP towards 2020: Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future, Brussels, 18.11.2010 COM(2010) 672 final
- ⁵ Project Cycle Management Guidelines, March, 2004, European Commission
- ⁶ Nemzeti Stratégiai Referencia Keret (Cadrul Național Strategic de Referință), Nemzeti Vidékfejlesztési Program (Plan Național de Dezvoltare Rurală), Halászati Operatív Program (Program Operațional de Pescuit)
- ⁷ <http://www.insse.ro/cms/files/siruta/Siruta%20diacritice_2008.mdb> (letöltve: 2011. 05. 27.)
- ⁸ A Monte Carlo (MC) módszert Neumann János dolgozta ki 1945-ben. Egy olyan szimulációs valószínűségi bizonytalanságelemzés, amely számítástechnikai eszközök segítségével előállítja egy adott kísérlet végeredményét, ezek után az eredményként kapott numerikus jellemzőket feljegyzik és kiértékelik.
- ⁹ A Venn diagram a halmazok/szereplők viszonyait, méretét és műveleteit szemléltető diagram.
- ¹⁰ A Spider/radar diagramma grafikusan jelenít meg 5–10 intézményi tulajdonság közötti rést. A diagramma kiemeli az erősségeket és gyengeségeket. Megmutatja, hogy egy csoport hogyan értékeli egy szereplő intézményi teljesítményét egy adott referenciához viszonyítva.
- ¹¹ Önkormányzati fejlesztések uniós forrásból, Strukturális Alapok felhasználásának gyakorlata önkormányzati szemszögből, a Nemzeti Fejlesztési Hivatal megbízásából összeállította és készítette a Nemzetközi Bankárképző Központ Rt. és a Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt., elektronikus kiadvány.
- ¹² Uo.
- ¹³ LENGYEL Imre: *Verseny és területi fejlődés: térségek versenyképessége Magyarországon*, JATEPress, Szeged, 2003.
- ¹⁴ Ez alatt nem az önkormányzati és egyben pártvezérek által „intézkedéssel” megszerzett forrásbevonást értjük.
- ¹⁵ Government of Romania, National Strategic Report 2009 on the implementation of the Structural and Cohesion Funds, January 2010: Expenditure declared to Commission as percentage of total volume EU resources 2007–2009, 31 December 2009
- ¹⁶ Money Channel, 2011. május 25., interjú Nicolae Iduval
- ¹⁷ INSSE Anuar statistic 2006, Anuar statistic 2007, Anuar statistic 2008.

Melléklet

A célterület részletes adatai

SIRUTA	Localitate / Helység	Megye	Kedvezőtlen adottságú hegyvidéki térség	Magas természeti értékű terület	Gazdaságok száma	Személy / gazdaság	Szegénységi mutató	Fogyasztási deficit indexe	Szegénységirés-index	Szegény személyek	Lakosság	
1	40526	Apaşa / Apáca	BV	IGAZ	IGAZ	943	2,980	49,5%	17,9%	8,9%	1476	2745
2	63394	Municipiul Sfântu Gheorghe / Sepsiszentgyörgy	CV	HAMIS	HAMIS							68359
3	63447	Baraolt / Barót	CV	HAMIS	IGAZ							10493
4	63526	Covasna / Kovászna	CV	IGAZ	HAMIS							12515
5	63553	Comandău / Kommandó	CV	IGAZ	HAMIS	366	1,035	43,8%	13,7%	6,2%	453	1120
6	63633	Barcani / Zágonybárkány	CV	IGAZ	IGAZ	1087	3,829	34,2%	10,6%	4,9%	131	3819
7	63740	Târgu Secuiesc / Kézdivásárhely	CV	HAMIS	IGAZ							22912
8	63777	Aita Mare / Nagyajta	CV	IGAZ	IGAZ	680	1,768	34,0%	10,0%	4,4%	600	1824
9	63802	Băţani / Bacon	CV	IGAZ	IGAZ	1578	4,490	40,5%	13,3%	6,2%	182	4405
10	63866	Belin / Bölön	CV	IGAZ	IGAZ	860	2,629	52,7%	18,6%	9,1%	1386	2495
11	63893	Bodoc / Bodok	CV	IGAZ	IGAZ	814	2,382	41,0%	13,1%	6,1%	976	2566
12	63937	Boroşneu Mare / Nagyborosnyó	CV	HAMIS	HAMIS	990	3,070	48,5%	16,5%	8,0%	149	2925
13	64005	Brateş / Barátos	CV	HAMIS	HAMIS	599	1,548	31,2%	9,2%	4,1%	483	1617
14	64041	Brăduţ / Bardóc	CV	IGAZ	IGAZ	1533	4,682	40,8%	14,8%	7,5%	1909	4486
15	64096	Breţcu / Bereck	CV	IGAZ	IGAZ	1352	3,907	31,4%	9,7%	4,4%	1227	4087
16	64130	Cătălina / Szentkatolna	CV	HAMIS	HAMIS	1182	3,539	37,4%	12,4%	5,9%	1325	3405
17	64194	Cernat / Csernáton	CV	IGAZ	HAMIS	1389	4,025	35,8%	10,8%	4,8%	144	4143
18	64238	Chichiş / Kökös	CV	HAMIS	HAMIS	633	1,695	29,8%	8,8%	3,9%	505	1727
19	64265	Dobârlău / Dobolló	CV	IGAZ	IGAZ	746	2,322	31,1%	9,1%	4,0%	721	2376
20	64318	Ghelinţa / Gelence	CV	IGAZ	HAMIS	1551	4,772	31,6%	9,3%	4,1%	1509	4654
21	64345	Ghidfalău / Gidófalva	CV	IGAZ	HAMIS	855	2,605	40,0%	12,6%	5,8%	1041	2554
22	64390	Hăghig / Hidvég	CV	IGAZ	IGAZ	711	2,103	49,5%	17,8%	8,7%	1042	2102
23	64425	Ilieni / Illyefalva	CV	HAMIS	HAMIS	682	1,842	27,6%	8,1%	3,6%	508	1849
24	64461	Lemnia / Lemhény	CV	IGAZ	IGAZ	1255	3,446	26,3%	7,8%	3,5%	905	2145
25	64504	Malnaş / Málnás	CV	IGAZ	IGAZ	1732	4,877	35,2%	10,7%	4,8%	1717	1275
26	64568	Moacă / Maksa	CV	IGAZ	HAMIS	768	2,296	42,6%	13,2%	6,0%	978	1274
27	64602	Ojdula / Ozdola	CV	IGAZ	IGAZ	1185	3,513	37,1%	11,2%	5,0%	1304	3579
28	64639	Ozun / Uzon	CV	HAMIS	HAMIS	1669	4,570	34,4%	10,4%	4,7%	1573	4833
29	64719	Poian / Kézdiszentkereszt	CV	IGAZ	IGAZ	1048	2,931	32,1%	9,9%	4,5%	939	1845
30	64773	Reci / Réty	CV	HAMIS	HAMIS	797	2,229	43,2%	13,6%	6,2%	962	2285
31	64826	Sânzieni / Kézdiszentlélek	CV	IGAZ	IGAZ	1653	4,656	35,5%	11,4%	5,3%	1654	4820

	SIRUTA	Localitate / Helység	Megye	Kedvezőtlen adottságú hegyvidéki térség	Magas természeti értékű terület	Gazdaságok száma	Személy / gazdaság	Szegénységi mutató	Fogyasztási deficit indexe	Szegénységirítés-index	Szegény személyek	Lakosság
32	64871	Turia / Torja	CV	IGAZ	IGAZ	1386	3,911	34,7%	10,4%	4,7%	1359	4062
33	64906	Valea Crișului / Sepsikőrőspatak	CV	IGAZ	IGAZ	1102	3,442	39,8%	13,3%	6,4%	1369	2059
34	64942	Vâlcele / Előpatak	CV	IGAZ	HAMIS	1062	3,604	64,3%	28,7%	16,0%	2317	3027
35	64997	Vârghiș / Vargyas	CV	IGAZ	IGAZ	658	1,902	31,1%	9,6%	4,3%	592	1983
36	65011	Zagon / Zágón	CV	IGAZ	HAMIS	1956	5,475	39,3%	12,1%	5,5%	2154	5413
37	65048	Zăbala / Zabola	CV	IGAZ	HAMIS	1735	4,814	35,9%	11,1%	5,1%	1726	4925
38	65099	Valea Mare / Nagypatak	CV	IGAZ	IGAZ	356	1,165	34,3%	10,0%	4,4%	399	1132
39	65105	Mereni / Kézdialmás	CV	IGAZ	IGAZ							1482
40	65113	Arcuș / Árkos	CV	IGAZ	HAMIS							1248
41	65121	Bixad / Sepsibükszád	CV	IGAZ	IGAZ							1883
42	65139	Micfalău / Mikóújfalú	CV	IGAZ	IGAZ							1975
43	65147	Dalnic / Dálnok	CV	IGAZ	HAMIS							1045
44	65154	Estelnic / Esztelnek	CV	IGAZ	IGAZ							1089
45	83133	Odorheiu Secuiesc / Székelyudvarhely	HR	IGAZ	HAMIS							39959
46	83151	Brădești / Fenyéd	HR	IGAZ	IGAZ	1154	3,515	28,0%	8,7%	4,0%	984	1603
47	83197	Felceni / Felsőboldogfalva	HR	IGAZ	IGAZ	1092	3,014	26,8%	8,3%	3,8%	807	3007
48	83320	Miercurea-Ciuc / Csíkszereda	HR	IGAZ	HAMIS							46228
49	83375	Păuleni-Ciuc / Csíkpálfalva	HR	IGAZ	HAMIS	615	1,734	22,3%	6,5%	2,9%	387	1681
50	83428	Băile Tușnad / Tusnádfürdő	HR	IGAZ	IGAZ							1969
51	83464	Bălan / Balánbánya	HR	IGAZ	IGAZ							10937
52	83491	Borsec / Borszék	HR	IGAZ	IGAZ							3074
53	83525	Cristuru Secuiesc / Székelykeresztúr	HR	HAMIS	IGAZ							11270
54	83561	Gheorgheni / Gyergyószentmiklós	HR	IGAZ	IGAZ							21433
55	83632	Toplița / Maroshévíz	HR	IGAZ	HAMIS							17212
56	83749	Vlăhița / Szentegyháza	HR	IGAZ	HAMIS							7667
57	83785	Atid / Etéd	HR	HAMIS	IGAZ	1021	2,837	46,9%	15,9%	7,6%	1331	3147
58	83847	Avrămești / Szentábrahám	HR	IGAZ	IGAZ	825	2,512	44,0%	14,9%	7,1%	1106	2574
59	83936	Bilbor / Bélbor	HR	IGAZ	IGAZ	826	2,779	33,9%	10,0%	4,5%	942	2930
60	83963	Căpâlnița / Kápolnásfalú	HR	IGAZ	IGAZ	698	1,983	31,2%	9,4%	4,2%	618	2120
61	83981	Ciucsângeorgiu / Csíkszentgyörgy	HR	IGAZ	IGAZ	1587	4,889	34,6%	11,1%	5,2%	1691	5061

SIRUTA	Localitate / Helység	Megye	Kedvezőtlen adottságú hegyvidéki térség	Magas természeti értékű terület	Gazdaságok száma	Személy / gazdaság	Szegénységi mutató	Fogyasztási deficit indexe	Szegénységirés-index	Szegény személyek	Lakosság
62	84086 Ciumani / Gyergyócsomafalva	HR	IGAZ	IGAZ	1573	4,489	22,1%	6,3%	2,8%	993	4817
63	84102 Cârța / Csikkarcfalva	HR	IGAZ	IGAZ	2005	5,482	26,3%	7,6%	3,4%	1444	3013
64	84175 Corund / Korond	HR	IGAZ	IGAZ	1878	6,165	43,3%	14,7%	7,1%	2669	6340
65	84237 Dănești / Csíkdánfalva	HR	IGAZ	IGAZ	850	2,304	22,6%	6,4%	2,8%	520	2403
66	84264 Dealu / Oroszhegy	HR	IGAZ	IGAZ	1258	3,904	26,5%	7,9%	3,5%	1034	3895
67	84344 Ditrău / Gyergyóditró	HR	IGAZ	IGAZ	2159	5,914	30,0%	8,7%	3,8%	1774	6772
68	84380 Dârjiu / Székelyderzs	HR	IGAZ	IGAZ	457	1,177	37,2%	11,6%	5,3%	438	1334
69	84415 Frumoasa / Csíkszépvíz	HR	IGAZ	IGAZ	1181	3,480	27,1%	8,2%	3,7%	942	3748
70	84460 Gălăuțas / Galócás	HR	IGAZ	IGAZ	885	2,641	31,0%	9,6%	4,4%	819	2771
71	84558 Joseni / Gyergyóalfalu	HR	IGAZ	IGAZ	1971	5,716	29,4%	8,6%	3,8%	168	6247
72	84594 Lăzarea / Gyergyószárhegy	HR	IGAZ	IGAZ	1341	3,596	27,0%	7,9%	3,5%	971	3727
73	84629 Lueta / Lövéte	HR	IGAZ	IGAZ	1243	3,525	30,2%	8,7%	3,8%	1065	3841
74	84656 Lunca de Jos / Gyimesközéplak	HR	IGAZ	IGAZ	1790	5,218	32,7%	9,7%	4,3%	1706	5299
75	84754 Lunca de Sus / Gyimesfelsőlok	HR	IGAZ	IGAZ	1232	3,422	31,7%	9,2%	4,0%	1086	3424
76	84825 Lupeni / Farkaslaka	HR	IGAZ	IGAZ	1527	4,432	23,7%	6,9%	3,0%	1051	4513
77	84923 Mártoniş / Homoródszentmárton	HR	IGAZ	HAMIS	1139	2,987	34,5%	10,4%	4,7%	1031	3101
78	85056 Merești / Homoródalmás	HR	IGAZ	HAMIS	535	1,415	33,8%	10,4%	4,7%	478	1534
79	85074 Mihăileni / Csíkszentmihály	HR	IGAZ	HAMIS	968	2,641	26,3%	7,5%	3,3%	694	2785
80	85127 Mugeni / Bögöz	HR	HAMIS	HAMIS	1872	5,860	29,5%	9,7%	4,6%	1729	3504
81	85243 Ocland / Óklánd	HR	IGAZ	HAMIS	480	1,251	36,5%	11,3%	5,1%	456	1392
82	85289 Plăieșii de Jos / Kászonalitz	HR	IGAZ	HAMIS	1036	2,851	35,3%	11,3%	5,2%	1006	3135
83	85341 Praid / Parajd	HR	IGAZ	HAMIS	2272	6,818	37,3%	12,4%	5,9%	2541	7064
84	85412 Remetea / Gyergyóremete	HR	IGAZ	HAMIS	2293	6,316	23,4%	6,7%	2,9%	148	6582
85	85467 Săcel / Románandrásfalva	HR	IGAZ	HAMIS	504	1,320	41,6%	13,5%	6,3%	549	1460
86	85582 Secuieni / Újszékely	HR	HAMIS	HAMIS	888	2,659	42,6%	14,5%	7,0%	1133	2509
87	85626 Siculeni / Csíkmadéfalva	HR	IGAZ	HAMIS	2342	6,905	25,9%	7,6%	3,3%	179	2811
88	85680 Sâncrăieni / Csíkszentkirály	HR	IGAZ	HAMIS	2123	6,189	28,5%	8,8%	4,0%	1763	2423
89	85760 Sândominic / Csíkszentdomokos	HR	IGAZ	HAMIS	2164	6,365	25,8%	7,6%	3,4%	1641	6676
90	85788 Sânmartin / Csíkszentmárton	HR	IGAZ	HAMIS	728	2,325	31,1%	10,1%	4,8%	724	2446
91	85840 Sânsimion / Csíkszentsimon	HR	IGAZ	HAMIS	1196	3,443	31,3%	9,5%	4,3%	1079	3407
92	85920 Suseni / Gyergyóújfalu	HR	IGAZ	HAMIS	1928	5,138	30,8%	9,1%	4,0%	1582	5619

	SIRUTA	Localitate / Helység	Megye	Kedvezőtlen adottságú hegyvidéki térség	Magas természeti értékű terület	Gazdaságok száma	Személy / gazdaság	Szegénységi mutató	Fogyasztási deficit indexe	Szegénységirés-index	Szegény személyek	Lakosság
93	85984	Șimonești / Siménfalva	HR	HAMIS	HAMIS	1329	3,723	40,6%	13,0%	6,0%	1513	3903
94	86188	Tușnad / Tusnád	HR	IGAZ	HAMIS	735	2,114	37,1%	12,7%	6,1%	785	2159
95	86222	Ulieș / Kányád	HR	IGAZ	HAMIS	520	1,273	36,7%	11,5%	5,2%	468	1314
96	86311	Vărșag / Székelyvarság	HR	IGAZ	HAMIS	528	1,515	39,2%	11,8%	5,3%	594	1560
97	86339	Voșlăbeni / Vasláb	HR	IGAZ	HAMIS	728	2,030	26,0%	7,7%	3,4%	527	2053
98	86366	Zetea / Zetelaka	HR	IGAZ	HAMIS	1810	5,748	31,9%	9,9%	4,5%	1833	5979
99	86438	Mădăraș / Csíkmadaras	HR	IGAZ	IGAZ	775	2,205	27,0%	7,9%	3,5%	596	2297
100	86446	Cozmeni / Csíkcozmás	HR	IGAZ	IGAZ	614	1,971	39,8%	13,7%	6,6%	785	2027
101	86453	Tomești / Csíkszenttamás	HR	IGAZ	HAMIS							2773
102	86461	Ciceu / Csíkcicsó	HR	IGAZ	IGAZ							2684
103	86479	Lelicieni / Csíkszentlélek	HR	IGAZ	IGAZ							1699
104	86487	Porumbeni / Galambfalva	HR	HAMIS	HAMIS							1673
105	86495	Racu / Csíkrákos	HR	IGAZ	HAMIS							1615
106	86501	Satu Mare / Méréfalva	HR	IGAZ	HAMIS							2017
107	86519	Sântimbru / Csíkszentimre	HR	IGAZ	HAMIS							2086
108	114603	Albești / Fehéregyháza	MS	HAMIS	IGAZ	1743	5,414	25,8%	9,0%	4,4%	1399	5494
109	114970	Acățari / Ákosfalva	MS	HAMIS	IGAZ	1806	4,767	37,2%	12,5%	6,0%	1771	4705
110	115637	Bălăușeri / Balavásár	MS	HAMIS	IGAZ	1709	5,051	31,5%	10,8%	5,3%	1592	5214
111	116796	Fântânele / Gyulakuta	MS	IGAZ	IGAZ	1716	5,054	29,6%	9,4%	4,4%	1494	5329
112	117042	Ghindari / Makkfalva	MS	IGAZ	IGAZ	1866	5,057	37,4%	13,0%	6,4%	1892	3436
113	118281	Oraș Miercurea Nirajului / Nyárádszereda	MS	HAMIS	IGAZ	2002	5,709	31,1%	10,5%	5,1%	1778	5865
114	119331	Oraș Sângeorgiu de Pădure / Erdőszentgyörgy	MS	IGAZ	IGAZ	1855	5,456	28,3%	8,8%	4,0%	1545	5715
115	120478	Chibed / Kibéd	MS	HAMIS	IGAZ							1854
116	120487	Corunca / Koronka	MS	HAMIS	IGAZ							1627
117	120496	Sărățeni / Sóvárard	MS	HAMIS	IGAZ							1610
118	120502	Mădăraș / Backamadaras	MS	HAMIS	HAMIS							1282